

SELETUSKIRI

Ülevaade ja Eesti seisukohad Euroopa Liidu majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu 13. mai 2025. aasta kohtumisel. Lühikäsitte eurorühma 12. mai 2025. aasta kohtumise teemadest.

Eurorühma tavaformaadi päevakorras on aruanne pangandusliidu arengutest ülevaate teevad ühtse pangandusjärelevalve (SSM) juht ja ühtse kriisihaldusmehhanismi (SRB) juht. Valmistatakse ette Euroopa Stabiilsusmehhanismi aastakoosolek (ESM).

Eurorühma laiendatud formaadis tehakse kokkuvõtte aprillis Washingtonis toimunud globaalsetest (IMF) ja riikide gruppide (G7, G20) kohtumistest. Lisaks saavad ministrid ülevaate digieuro ettevalmistustööde seisust.

Majandus- ja rahandusküsimuste nõukogul kinnitavad rahandusministrid eeldatavalt imporditud toodete ja impordi käibemaksu reeglite direktiivi uuendamise eelnõu. Kuigi 19.03.25 avaldatud Euroopa julgeolekuinstrumendi (SAFE) kinnitamine toimub tõenäoliselt üldasjade nõukogus, toimub poliitiline arutelu ka rahandusministrite ringis. Tavapäraselt on päevakorras Venemaa Ukraina vastase täiemahulise agressiooni finants- ja majandusmõjude teema.

Regulaarselt korduva konkurentsivõime, lihtsustamise ja ärikeskkonna parandamise teemaline mõttevahetus keskendub säästude ja investeringute liidule, mille arendamise tegevuskava EL Komisjon hiljuti üllitas.

Seletuskirja on koostanud Rahandusministeeriumi Euroopa Liidu ja rahvusvahelise koostöö osakonna nõunik Priit Potisepp (priit.potisepp@fin.ee) ja kooskõlastanud sama osakonna juhataja Martin Põder (martin.poder@fin.ee) ning rahandusministeeriumi välissuhete nõunik Märten Ross (marten.ross@fin.ee).

Eestit esindab eurorühmas ning majandus- ja rahandusküsimuste nõukogus rahandusminister Jürgen Ligi.

Eurorühm

Eurorühma tavaformaadi päevakorras on aruanne pangandusliidu arengutest, toimub ühtse pangandusjärelevalve juhi kuulamine, ühtse kriisihaldusmehhanismi juht annab ülevaate SRB tegevustest. Valmistatakse ette Euroopa Stabiilsusmehhanismi aastakoosolekut (ESM). Võib eeldada, et ESM kontekstis võidakse jätkuvalt välja tulla mõtetega kasutada mehhanismi vahendeid muul otstarbel peale kitsalt euroala rahandussüsteemi stabiilsuse, kuid midagi konkreetset aastakoosolekuks oodata ei ole.

Eurorühma laiendatud formaadis tehakse kõigile rahandusministritele kokkuvõtte aprillis Washingtonis toimunud globaalsetest ja riikide gruppide kohtumistest. Lisaks saavad ministrid ülevaate digieuro ettevalmistustööde seisust.

1. Imporditud toodete ja impordi käibemaksu reeglite direktiivi uuendamine

- Üldine lähenemine

Direktiivi ettepaneku eesmärk on suurendada impordi ühe akna süsteemi kasutust (IOSS erikord) ja selleks kehtestada alates 2028. a 1. juulist tarnijale ja eeldatavale tarnijale (platvorm) kohustus tasuda impordikäibemaks ka juhul, kui IOSS erikorda ei kasutata. Seega ettevõtjad, kes tegelevad ühendusevälisest riigist imporditud kaupade kaugmüügiga, kuid ei kasuta selleks IOSS erikorda, on kohustatud tasuma impordikäibemaksu kaupade sihtkoha liikmesriikides, mis toob kaasa igas sihtriigis registreerimisekohustuse. Võrdlusena, IOSS erikorra rakendamisel tuleb registreerida üksnes ühes liikmesriigis. Samas jätab ettepanek võimaluse liikmesriikide kehtestatud tingimustel impordikäibemaksu tasumiseks kauba saaja poolt, kui selleks kohustatud isik (tarnija või platvorm) ei ole oma kohustusi täitnud.

Taust

Nõukogu võttis 11. märtsil 2025 vastu digiajastu käibemaksupaketi (VIDA). VIDA arutelude käigus otsustati paketist välja jätta komisjoni ettepanek muuta IOSS erikord kohustuslikuks, et selle asemel leppida kokku lahenduses, mis intensiivistab IOSS erikorra rakendamist. IOSS kohustuslikkust enamus LR-e ei toetanud, kuna eelkõige nähti probleeme selle kohustuse täitmise tagamisega. IOSS kohustuslikuks muutmisele alternatiivne lahendus lisati tollireformi paketi olemasolevasse käibemaksu ettepanekusse, mis sisaldab IOSS rakendamisel tollimaksuvaba 150 euro suuruse piirmäära kaotamist ja IOSS-i laiendamist müügile tolliladudest. Selleks, et IOSS erikorra kasutamist stimuleeriva muudatusega kiirelt edasi liikuda, on see teistest muudatusettepanekutest eraldatud. Ettepaneku teist kahte osa arutatakse edasi koos tollireformi paketiga, kuna need on omavahel tihedalt seotud.

IOSS erikord kehtestati 2021. 1. juulil väikese väärtusega kaupade importimisel käibemaksukohustuse täitmise lihtsustamiseks. Erikorra rakendamisel on import impordikäibemaksust vabastatud ning imporditud kauba kaugmüügilt tasutud käibemaksu kogub tarnija ja maksab selle oma registreerimisliikmesriiki, kes kannab käibemaksu üle asjaomastele tarbimisliikmesriikidele.

Toetame nõukogu üldist lähenemist. Lähtume Vabariigi Valitsuse 16.05.2023 seisukohtadest digiajastu käibemaksu paketi kohta:

- *Eesti saab olla nõus ühendusevälisest riigist kaupade kaugmüügil impordi ühe akna süsteemi (IOSS erikord) rakendamise kohustuslikuks muutmise, kuid peame oluliseks, et oleks tagatud selle erikorra kohustuslik rakendamine, sealhulgas juhtudel, kui erikorra rakendaja on rikkunud erikorraga kehtestatud nõudeid.*

2. Muud teemad: finantsteenuste valdkonna õiguslike ettepanekute seis, s.h. regulatiivse koormuse vähendamise vaatenurgast

- Teave eesistujalt ja Komisjonilt

Komisjon ja eesistuja teevad tavapärase ülevaate eelnõude menetlusseisudest.

3. Konkurentsivõime, lihtsustamine ja ärikeskkonna parandamine: Säästude ja investeeringute liit

- *Komisjoni esitus*
- *Arvamuste vahetus*

3.1. Komisjoni teatis säästude ja investeeringute liidu kohta ja Eesti üldised seisukohad

19.03.2024 avaldas komisjon teatise säästude ja investeeringute liidu (SIU) kohta. Tegemist on poliitilise algatusega, mis asetab varasemad (pangandusliit ja kapitaliturgude liit) ühe katuse alla ja mille eesmärk on endiselt EL majanduse konkurentsivõime ja majapidamiste jõukuse tõstmine.

SIU on strateegia, mille eesmärk on majapidamiste säästmise ja ettevõtetesse investeerimise senisest parem seostamine. Nii peaks inimestel tekkima rohkem säästmis- ja investeerimisvõimalusi ja ühtlasi ettevõtetele enam rahastust kasvuks ja strateegiliste muudatuste tegemiseks (digi- ja rohepööre, aga viimasel ajal jõuliselt ka investeerimine tööstuse kaasajastamisse ja kaitsevõimesse). SIU strateegia läbiv teema on ka turgude parem integreerimisega killustatuse vähendamine ning tugevam ja ühtlustatum järelevalve.

SIU võtmetegevused, kus komisjon kavatseb välja tulla ka mitmete algatustega on järgmised:

- säästmis/investeerimiskontod jaeklientidele (toetudes senistele parimatele kogemustele);
- finantskirjaoskuse parandamine;
- pensionireformide kiirendamine;
- turgude parem integreerimine.

Samal ajal peavad paranema turgude toimimise tõhusus, Euroopa investorite valmisolek investeerida ettevõtete omakapitali (aktsiainvesteeringud). Komisjon soovib nende meetmetega suurendada konkurentsi pangandusele.

Majapidamiste poolt vaadatuna on SIU keskmis pikaajalise säästmise julgustamine ja soodustamine (näiteks pensioniks või eluaseme soetamiseks). Säästude abil saab rahastada üle-euroopaliste eesmärkide saavutamist – sh rohelist üleminekut ja innovatsioonilõhe vähendamist.

Mitmed SIU raames esitatavad õiguslikud ettepanekud (väärtpaberite turu taristu, järelevalve konvergeerumine) peavad tulema komisjonilt 2025. aasta 4. kvartalis, s.o. enne Küprose eesistumise algust.

SIU algatused on jaotatud viite laiemalt sihistatud tegevuste plokki.

Jaeinvestorit puudutavad algatused, et suunata kodanikke hoiustel hoitavat raha enam investeerima: Euroopa säästmis- ja investeerimiskontode standardlahendus (3. kv. 2025); finantskirjaoskuse strateegia (3. kv. 2025), automaatse liitumisega tööandjapensioni, pensioni info- ja seiresüsteemide teemalised soovitusel (3. kv.2025), üle-euroopalise pensionitoote määruse (PEPP) ja institutsionaalsete pensionifondide määruse (IORP) ülevaatamine, et nende toimimist parandada.

Kapitali pakkumist puudutavad algatused, et parandada ettevõtete (sh VKEde) juurdepääsu kapitalile: institutsionaalsete investorite aktsiainvesteeringute soodustamine (4. kv. 2025), Euroopa riskikapitalifondide (EuVECA) määruse läbivaatus (2. kv 2026), Euroopa Investeerimispanka Grupi (EIB) kaudu tehnoloogiainvesteeringute suurendamine (TechEU ja Euroopa Innovatsiooni ja Tehnoloogiakeskus EITC 2.0; mõlemad 2026), investorite väljumise meetmete lihtsustamine riskikapitaliinvesteeringutest (3. kv. 2026), väärtpaberistamise teemalise raamistiku sihistatud läbivaatus (2. kv. 2025), lihtsustamine ja koormuse vähendamine väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete (VKE) väärtpaberiturul noteerimisel, arvestades hiljuti vastu võetud noteerimispaketi (määrus (EL) 2024/2809 ja direktiiv (EL) 2024/2811) rakendamist (jätkuv tegevus).

Kapitaliturgude integratsiooni ja ulatust puudutavad algatused, et finantsturgu enam integreerida ning kõrvaldada võimalikke takistusi piiriülesest kapitali liikumiselt: takistustest teatamist võimaldava suhtluskanali loomine turuosalistele (2. kv. 2025), integreeritud turgude taristut

häirivate takistustega tegelev õiguslik ettepanek (4. kv 2025), piiriülest investeerimisfondide müüki ja varahalduse gruppide tegevust häirivate takistuste teemaline õiguslik ettepanek (4. kv 2025), aktsionäride õiguste direktiivi läbivaatus (3. kv. 2026).

Kapitaliturgude järelvalvet puudutavad algatused, mis aitavad tagada et finantsturuosalisi koheldaks sarnaselt olenemata nende asukohast ELis: ettepanek järelvalve parema ühtlustamise (konvergentsi) teemal (4. kv. 2025) ja üleskutse olemasolevate vahendite täielikuks kasutamiseks (jätkuv tegevus), ettepanek teatud järelvalvetegevuste EL tasemele üleviimise kohta (4. kv. 2024).

Pangandusliitu puudutavad algatused: üleskutse nõukogule minna edasi Euroopa hoiuste tagamise skeemiga (EDIS) ja pankade kriisiohje- ja hoiusekindlustusraamistiku (CMDI) kokkuleppe saavutamiseks (jätkuv tegevus), ühisturu pangandussüsteemi olukorra aruanne koos pangandussektori konkurentsivõime hindamisega (4. kv. 2026). Seega on algatused kavandatud peamiselt 2025-2026. aastaks. SIU strateegia vaheülevaatus on kavandatud 2027. aastale. Jooksvalt üritatakse SIU tegevusi kavandada, rakendada ja seirata Euroopa poolaasta raames.

Lähtume varasematest **sõnumitest** koos täiendava tõdemusega, et USA algatatud kaubandussõjal võivad olla pikemaajalised mõjud ka finantssüsteemile ja kapitalivoogudele, mida EL Komisjon peab kindlasti arvestama oma algatuste kavandamisel ja esitamisel.

Säästude ja investeringute liidu käsitlemine ja Eesti põhisõnumid varasematel SIU teemalistel kohtumistel:

17.10.2024 euroala tippkohtumine:

Statistika näitab, et eurooplased investeerivad palju Euroopa Liidust väljapoole samal ajal kui EL investeringud kipuvad kiduma. Sh annavad EL ettevõtted ja majapidamised laenu välja (ostes nt võlakirju), samas laenusaajad (näiteks USA) tulevad selle rahaga ja ostavad ELis osalusi.

Meie põhisõnumid olid:

- EL peab ettevõtete ligipääsu kapitalile parandama. Toetame eurorühma märtsi 2024 kapitaliturgude edasiarenduse tegevuskava ja peame jätkuvalt tähtsaks, et tulemusest raporteeritaks riigijuhtide tasemel regulaarselt. Me ei pea kõige tähtsamateks kapitaliturgudel institutsionaalseid küsimusi nagu järelvalve tsentraliseerimine vaid EL kapitalituru taristu kuluefektiivsust ja madalaid tehingukululusid investorite jaoks. Peame väga oluliseks investorite jaoks läbipaistvust ja ülevaatlikkust digitaalsete lahenduste abil, samuti järjepidevat tööd finantskirjaoskuse arendamisel.

7.-8.11.2024 mitteametlik ülemkogu/ Budapesti deklaratsioon SIU kohta:

Ülemkogu avalduses rõhutatakse vajadust panna nii era- kui avaliku sektori investeringud tööle koosmõjus, et vähendada kasvu-, tootlikkuse- ja innovatsioonipuudujääke. Euroopa kapitaliturud tuleb ühendada ja need peavad teenima kõigi liikmesriikide huve. Selleks jätkatakse ambitsioonikalt SIU loomist (hõlmab nii kapitaliturgude- kui ka pangandusliitu). Avalduses sedastatakse, et edasine koordineerimine maksuküsimustes aitaks samuti kaasa konkurentsivõimele ja kasvule. Toetudes olemasolevatele instrumentidele, kutsutakse deklaratsioonis Euroopa Liidu nõukogu ja liikmesriike üles jätkama tööd piiriülese hoiustamise ja investeerimise edendamiseks. Euroopa Investeerimispanka (EIB) Grupi raames soovitakse kaaluda Euroopa Liidu suveräänsusfondi loomist, mis tagaks Euroopa Liidu konkurentsivõimelisuse kriitiliste tehnoloogiate arendamisel.

Seisukohad säästude ja investeringute liidu kohta:

- Toetame säästude ja investeringute liidu (SIU) eesmärgi ja põhimõtteid, mis aitavad tavakodanikke enam investeerimisse kaasata, parandada ettevõtete rahastamist ning suurendada Euroopa Liidu atraktiivsust välisturgudel. Toetame algatusi, mis aitavad pakkuda majapidamistele mitmekesisemaid võimalusi säästude investeerimiseks. Eriti oluliseks peame selleks finantskirjaoskuse arendamist ning investeerimiskontode laiemat kasutamist. Kaasneda võivate maksuküsimuste juures on oluline, et sellekohaste algatuste otsustusprotsess toimuks maksude valdkonna töörühmades.
- Toetame kapitali kättesaadavuse parandamisega ettevõtetele seonduvaid algatusi. Olulisteks peame nii institutsionaalsete investorite tehtavate omakapitaliinvesteringute edendamist, riskikapitaliinvesteringutest väljumise lihtsustamist, kui ka ettevõtete börsil noteerimise lihtsamaks ja soodsamaks muutmist ja kogumisse koondatud varade kohta väärtpaberite väljaandmise (väärtpaberistamise) raamistiku lihtsustamist. Väärtpaberistamise edendamisel on oluline arvestada sellega tervikuna kaasnevaid riske ja analüüsida võimalikke lihtsustamise ning pankade ja kindlustusseltside kapitalinõuete muutmise kaasnemaid mõjusid.
- Toetame tökete tuvastamist ja kõrvaldamist Euroopa Liidu kapitaliturgude piiriülel toimimiselt. Suhtume positiivselt turgude tugevamasse integreerimisse, eelkõige suurema piiriülese mõjuga valdkondades, nagu näiteks väärtpaberite keskedepositooriumite ja väärtpaberibörside tegutsemine. Oluline on, et selline integreerimine toimuks turupõhise arenguna.
- Pooldame sarnastel põhimõtetel ja reeglitel põhinevat finantsjärelevalvet. Järelevalve tsentraliseerimisele erinevates valdkondades Euroopa Liidu tasandil peaks eelnema põhjalik mõjude hindamine, milles toodaks välja tsentraliseerimisega kaasnev efektiivsuse suurenemine ja kaasnevad muud kasud ning kulud.

Täpsemad seisukohad strateegias välja toodud erinevate algatuste kohta kujundame Euroopa Komisjoni konkreetsete ettepanekute avaldamise raames.

Arvestame ka varem Vabariigi Valitsuse poolt heaks kiidetud kapitaliturgude liidu kohta võetud seisukohtadega:

- Vabariigi Valitsuse 30. aprilli 2015. a istungil heaks kiidetud Eesti seisukohad Euroopa Liidu Komisjoni rohelise raamatu „Kapitaliturgude liidu loomine“ kohta;
- Vabariigi Valitsuse 17. mai 2018. a ja Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni 11. juuni 2018. a istungil heaks kiidetud Eesti seisukohad kapitaliturgude liidu paketi algatuste, sealhulgas Euroopa ühisrahastamise eelnõude ning finantstehnoloogia ja jätkusuutliku majanduskasvu rahastamise tegevuskavade kohta ning Euroopa pandikirjade turu arendamise eelnõude kohta;
- Vabariigi Valitsuse 27. septembri 2018. a ja Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni 22. oktoobri 2018. a istungil heaks kiidetud Eesti seisukohad Euroopa Komisjoni algatatud eelnõude kohta, mis käsitlevad keskkonna jätkusuutlikkust toetavat rahastamist ning väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate kasvuturgu;
- Vabariigi Valitsuse 13. juuni 2019. a ja Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni 17. juuni 2019. a istungil heaks kiidetud Eesti seisukohad Euroopa Ülemkogu 20. ja 21. juuni 2019. a kohtumisel;
- Vabariigi Valitsuse 17. septembri 2020. a ja Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni 09. oktoobri 2020. a istungil heaks kiidetud Eesti seisukohad pandeemia mõju leevendamise kapitaliturgude liidu paketi kohta ning
- Vabariigi Valitsuse 26. novembri 2020. a istungil heaks kiidetud Eesti seisukohad eurorühma 30. novembri 2020. a ning Euroopa Liidu majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu 1. detsembri 2020. a mitteametlikul videokohtumisel;

3.2. Pangandusliit: Komisjoni ettepanek pankade stabiilse netorahastamise kordaja (NSFR) kohta

Märtsi lõpus esitas komisjon ettepaneku Basel III rahvusvahelistest standarditest tuleneva pankade stabiilse netorahastamise kordaja (NSFR) nõude kiireloomuliseks kohendamiseks Euroopa Liidus (pankade kapitalinõuete määrase muutmise ja pikendatav üleminekukorda). Komisjoni eesmärk on säilitada Euroopa suurtele pankadele globaalsete konkurentidega võrdsed tingimused ja vältida piiriülese õigusliku arbitraaži võimalused. Euroopa Liit kehtestab üleminekulise 0 % (Basel III standardites sätestatud nõude 10 % asemel) rahaliste nõuete puhul, mis tulenevad väärtpaberitega finantseerimise kuni kuue kuu lõpptähtajaga tehingutest, kui need on tagatud kõrge krediitkvaliteediga likviidsete varadega, näiteks riigi võlakohustustega. Sarnane üleminekukord lepiti kokku ka lühiajaliste rahaliste nõuete puhul, mis tulenevad finantssektoris kuuluvate klientidega tehtud väärtpaberitega finantseerimise tehingutest, mis on tagatud muude varadega kui kõrge krediitkvaliteediga likviidsed varad, ja lühiajalistest tagamata tehingutest. Need põhimõtted kaotavad kehtivuse 2025. aasta juunis, mil hakatakse kohaldama Baseli standardis nõutavat NSFRi (praeguse üleminekukorraga võrreldes konservatiivsemaid nõudeid).

Üleminekukorra eesmärk oli anda pankadele piisavalt aega Baseli standarditega kehtestatud konservatiivsema nõudega kohanemiseks ja leevendada mõju Euroopa Liidu kapitaliturule ja eelkõige riigivõlakirjaturule. Ameerika Ühendriigid, Ühendkuningriik, Jaapan ja Šveits on vastu võtnud ELi üleminekukäsitlusega sarnase käsitluse, kuid need riigid on teinud lähenemise komisjoni hinnangul alaliseks.

Globaalsete konkurentidega võrreldes konservatiivsemad nõuded ja neist tulenevad võimalikud mõjud Euroopa riigivõlakirjaturgude likviidsusele oleks tõenäoliselt kapitalikoormuse ja likviidsuse tagamise kulude suurendamise tõttu negatiivsed. See omakorda võib pärssida Euroopa pankade aktiivsust riigivõlakirjaturgudel, eriti turustressi või turu ebastabiilsuse korral. Kuna riigivõlakirjaturg on tugevalt globaliseerunud, võivad ebavõrdsed tingimused otseselt mõjutada globaalselt aktiivsete Euroopa pankade konkurentsivõimet. NSFR nõude üleminekukorra lõpetamine praeguses olukorras võib seega kaasa tuua täiendavaid riigivõlakirjade emiteerimise rahastamiskulusid ja mõjutada turgudel nõudlust riigivõlakirjade järele. Arvestades likviidsuse, võrdsete globaalsete tingimuste ja rahastamiskuludega seotud põhjuseid on nii põhjendatud kui proportsionaalne pikendada ELis NSFR nõude üleminekukorda ning need põhjused kaaluvad üles kompromissi finantsstabiilsuse tagamise või järelevalve vaates. Seda vaadet liikmesriigid esimese arutelu põhjal aprilli alguses ka toetavad. Siiski on riike, kes eelistaks NSFRi üleminekukorra pikendamist, kuid mitte püsivaks muutmist (sellega väljendaks oma üldist toetust rahvusvaheliste standardite rakendamisele ELis). Seda liini toetab ka Eesti. Liikmesriikide seisukohad kohtumisel ja järgnevat kirjalikud kommentaarid andsid nõukogu eesistujale aluse algatada vaikiva nõusoleku menetlus, mille eesmärk on toetada komisjoni ettepanekut ilma muudatusteta. Kui ka Euroopa Parlamendi positsioon on paigas, algavad triloogid.

Seisukoht:

- *Toetame pankade stabiilse netorahastamise kordaja nõude kiireloomulist asjakohastamist, et toetada Euroopa pankade globaalset konkurentsivõimet. Eelistame nõude üleminekukorra pikendamist, kuid mitte püsivaks muutmist, et tagada pikas ajahorisondis rahvusvaheliste standardite rakendamine Euroopa Liidus.*

4. Nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa julgeoleku instrument (SAFE)

- *Poliitiline arutelu*

Eelnõu menetlus nõukogus toimub üldasjade formatsioonis. Eestis on seisukohad välja töötatud. Selle päevakorrapunkti all on rahandusministritel võimalus oma arvamust avaldada.

19.03.2025 esitas Euroopa Komisjon ettepaneku nõukogu määruse, millega luuakse rahastamisvahend „Euroopa julgeolekumeetmed (SAFE) Euroopa kaitsetööstuse tugevdamiseks“, kehtestamiseks. SAFE instrumendi määrust menetletakse Euroopa Liidu nõukogus kiirprotseduuriga,

läbirääkimised COREPER suursaadikute tasemel on lõpusirgel. Eesmärk on olnud määrus liikmesriikide poolt nõukogus heaks kiita aprilli lõpuks ning meede lõplikult vastu võtta tänavu juuniks.

Määruse eelnõu lähtub laiemast Euroopa Liidu kaitsevalmiduse tõstmise ja kaitsetööstuse tootmismahtude suurendamise vajadusest. Liikmesriikidele luuakse EL eelarve tagatisel 150 miljardi euro mahuga laenuinstrument kaitsekulude ühishangete toetamiseks. Laenu abil saaks rahastada valges raamatus kajastatud ja 6. märtsi Euroopa Ülemkogu järeldestes määratletud prioriteetseid võimeid, st õhu- ja raketikaitse; suurtükisüsteemid; laskemoon; droonid ja droonitõrje süsteemid; strateegilised võimaldajad sealhulgas kosmose ja kriitilise taristu kaitse valdkonnas; küberkaitse, tehisaru ja elektrooniline sõjapidamine; sõjaline liikuvus. Laenu maksavad komisjonile tagasi laenu võtnud liikmesriigid. Eesti huvi on saavutada märkimisväärne edasimineku Euroopa kaitsevalmiduse tõstmisel, eelkõige kaitsekulude tõstmise, täiendava ühisrahastuse ning Euroopa kaitsetööstuse arengu abil. Seetõttu toetame komisjoni ettepanekuid, mis toetavad liikmesriike kaitsekulude tõstmisel. Eesti jaoks on sama oluline ka Ukraina jätkuv abistamine. Arvestades, et Eesti valmistub kaitsekulude tõstmiseks vähemalt 5%-le SKPst alates 2026. aastast, võib SAFE laenuinstrument saada oluliseks vahendiks ka meie vajaduste katmisel. Samuti loodame, et Eesti kaitsetööstusel tekib laenuinstrumendi rakendamisel võimalus saada täiendavaid tellimusi.

Lähtume Vabariigi Valitsuses 16.04.2025 ja Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjonis 28.04.2025 kinnitatud Eesti seisukohtadest nõukogu määruse, millega luuakse rahastamisvahend „Euroopa julgeolekumeetmed (SAFE) Euroopa kaitsetööstuse tugevdamiseks“ ettepaneku kohta.

Eesti rõhutab oma ECOFIN sõnavõtus lisaks algatuse üldisele toetamisele Vabariigi Valitsuse seisukohta, mille kohaselt me ei pea maksuvaldkonna ja riigieelarve tulude vaatest mõistlikuks väljapakutud ajutist käibemaksuvabastust instrumendi raames hangitavatele toodetele ning et maksuküsimused tuleb ette valmistada ja sätestada ühehäälselt selle valdkonna õigusaktides.

5. Venemaa Ukraina vastase agressiooni majandus- ja rahandusmõjud

- Arvamuste vahetus

Tegemist on regulaarse päevakorrapunktiga ECOFIN päevakorras. Euroopa Komisjon teavitab Ukraina toetusprogrammide hetkeseisust. Eesistuja külalisena teeb sõja ja sanktsioonide mõjudest Venemaa majandusele (*Financing the Russian war economy*) ettekande Stockholmi üleminekumajanduste instituudi esindaja.

Meie põhisõnumid:

- *Peale Venemaa keskpanga tõkestatud varadelt teenitud erakorraliste tulude kasutusele võtmist toetab Eesti järgmise sammuna selliste varade põhiosa kasutusele võtmist Ukraina kaitsevõime tugevdamiseks ja taastamise rahastamiseks.*
- *Pooldame tugevalt kõiki piiravaid meetmeid, mis vähendavad Venemaa võimekust agressiooniga jätkata.*

6. G20 riikide ühenduse rahandusministrite ja keskpankade juhtide 23-24. aprilli ja IMF kevadkoosoleku järeldused

- Arvamuste vahetus

G20 rahandusministrid ja keskpankade juhid kogunesid Washingtonis, et arutada maailmamajanduse hetkeolukorda ning üleilmseid finantsküsimusi. Rahvusvaheline Valuutafond (IMF) tõdes, et maailmamajandus on kriitilises punktis seoses oluliste kaubanduspoliitiliste muutustega, mille tulemusel on tariifid järsult tõusnud ning poliitiline ebakindlus suurenenud. Maailma majanduskasvu prognoosi alandas IMF 2025. aastaks 2,8% ja 2026. aastaks 3%-le. Eriti murettekitav on mõju madala

sissetulekuga riikidele, kes seisavad silmitsi rangemate rahastamistingimuste ja väheneva välisabiga. IMF rõhutas vajadust kiireks kaubanduspoliitiliste pingete leevendamiseks ning makromajanduslike tasakaalustamatuste vähendamiseks.

Finantsstabiilsuse nõukogu (FSB) märkis, et võlakirjaturgude volatiilsus on kõrgeim alates 2020. aasta märtsist, kuigi turud on seni funktsioneerinud. Keskpankadele jäi peamiseks prioriteediks inflatsiooni kontroll ja finantsstabiilsuse tagamine olukorras, kus otsused muutuvad järjest keerulisemaks. Samuti hoiatati, et globaalse finantskriisi järgsete finantsreformide nõrgestamine oleks riskantne ning keskpankade esindajad rõhutasid keskpankade iseseisvuse tagamise tähtsust.

Aruteludes keskenduti kõrgele poliitilisele ebakindlusele, USA tariifipoliitikale ja üleilmsetele tasakaalustamatustele. Kuigi USA väljendas usku, et ebakindluse tipp on möödas, jäi teiste osalejate seas skeptitsismi edasiste kaubanduslääbirääkimiste suhtes.

Rahvusvahelise finantsarhitektuuri vallas kinnitati toetust tugevama IMFi rollile globaalse finantsstabiilsuse võrgustikus ning arengupankade tõhustamisele vastavalt G20 tegevuskavale. Toetati erasektori kapitali kaasamist uuenduslike rahastamisvahendite kaudu (nt garantiid, kohalikus vääringus laenamine, segarahastus). Suurt tähelepanu sai ka võlaküsimuste lahendamine – sooviti tugevdada ühise võlakäsitluse raamistikku ja toetati uue juhendmaterjali kasutuselevõttu võlgade restruktureerimiseks.

Aafrika arenguteemadel tõsteti esile vajadust pikaajalise koostööraamistiku järele, rõhutades kooskõla seniste algatustega, nagu *Compact with Africa*. Lõuna-Aafrika Vabariik rõhutas eesistujana vajadust edeneda kasvu toetamise diskussioonidelt reaalsete tegevusteni. Olulisteks kitsaskohtadeks nimetati institutsionaalseid nõrkusi, taristupuudujääke, makromajanduslikke haavatavusi ning kapitali kõrget hinda. Rõhutati vajadust edendada Aafrika mandriülest vabakaubandusala ja tagada parem ligipääs energiale.

7. Euroopa majanduse taastumine. Taaste- ja vastupidavuskava (RRF) teemalised nõukogu rakendusotsused

- *Heakskiitmine*

Nõukogu kinnitab Portugali, Hispaania, Slovakkia ja Hollandi taastekavade muudatused.

8. Muud teemad: Finantsteenuste valdkonna õigusaktide rakendamise seis

- *Teave Komisjonilt*

Komisjon teeb tavapärase ülevaate finantsteenuste valdkonna direktiivide ülevõtmisest liikmesriikide õigusesse.